

Articolele științifice publicate în acest număr au o conotație specială, fiind contribuția autorilor la celebrarea aniversării a 60 de ani de la înființarea Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova și un omagiu adus acestei prestigioase instituții de învățământ

CZU 342.7-053.2:343.224.1
DOI 10.5281/zenodo.3593053

PRINCIPIILE PROTECȚIEI COPILULUI AFLAT ÎN SITUAȚIE DE RISC ȘI A COPILULUI SEPARAT DE PĂRINȚI

Violeta COJOCARU,

dr. hab. în drept, profesor universitar, prorector Universitatea de Stat din Moldova

e-mail: violetacojocaru@yahoo.fr
<https://orcid.org/0000-0003-3816-3318>

Ana CERETEU,

studentă anul IV

Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: cereteuanna98@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1478-5227>

În Republica Moldova, fiecare copil, conform legislației în vigoare, are dreptul la protecție, aceasta vizând diverse segmente ale creșterii și educării lui. Totuși, copiii pot avea un statut special în dependență de anumite circumstanțe care îl plasează, sau cel puțin ar trebui să îl plaseze sub o protecție specială susceptibilă de suport din partea statului, și care trebuie să fie specială nu doar prin statutul avut, ci și prin măsurile aplicate și acțiunile întreprinse în vederea fie eliminării premiselor care au condus la o astfel de situație, fie la ameliorarea unei stări deja existente și imposibil de a fi corijată.

Cuvinte-cheie: drepturile copilului, situație de risc, măsură de ocrotire, garanții, mecanism de protecție, autorități publice, responsabilitate, obligații.

PRINCIPLES OF THE PROTECTION OF THE CHILD AT RISK AND THE CHILD SEPARATED BY PARENTS

In our state experience, children and young people are often forgotten, even among those of us who claim to defend their rights. Children are recognized as most vulnerable and should therefore be in the forefront of the government policies and research - and yet they still are not. This article is about the principles rights of protecting children and young people at risk and children separated from their parents since both authorities and school in our country are far from being inclusive and sensitive to the fundamental needs of the children. Thus, the article sets out the essence of the principles included by the legislator in the special legislation, and to a particular extent, it represents a criticism of the discrepancy between practice and the „theory” of the legislator.

Keywords: children's rights, risk situation, special protection, principles, protection measures, guaranties, protection mechanism, public authorities, responsibilities, obligations.

PRINCIPES DE PROTECTION DE L'ENFANT EN DANGER ET DE L'ENFANT SÉPARÉ DE SES PARENTS

En République de Moldova, tout enfant a droit, en vertu de la législation en vigueur, à une protection couvrant divers aspects de son éducation. Cependant, vos enfants peuvent avoir un statut spécial, en fonction des circonstances particulières de ce lieu, ou à tout le moins, ils doivent être mis sous une protection spéciale est susceptible de se tenir aux côtés de l'état, et que vous devez être très spécial, non seulement par la loi, mais aussi par les mesures et actions entreprises, afin d'être une disposition des locaux qui ont conduit à une telle situation, ou de soulager une condition qui existe déjà et ne peut pas être gravée.

Mots-clés: droits de l'enfant, situation de risque, mesure de protection, garanties, mécanisme de protection, autorités publiques, responsabilité, obligations.

ПРИНЦИПЫ ЗАЩИТЫ РЕБЕНКА, НАХОДЯЩЕГОСЯ В СИТУАЦИИ РИСКА, И РЕБЕНКА ОТДЕЛЁННЫЙ ОТ РОДИТЕЛЕЙ

В Республике Молдова каждый ребенок, согласно действующему законодательству, имеет право на защиту, затрагивая различные сегменты его роста и воспитания. Тем не менее, дети могут иметь особый статус, в зависимости от определенных обстоятельств, которые их помещают, или, по крайней мере, должны подвергать их особой защите, восприимчивой к поддержке со стороны государства, и которая должна быть особенной не только статусом, но и применяемыми мерами и действиями, предпринятыми в целях либо устранения предпосылок, которые привели к такой ситуации, либо улучшения уже существующего состояния и невозможности быть скорректированы.

Ключевые слова: права ребенка, ситуация с риском, мера защиты, гарантии, механизм защиты, органы публичной власти, ответственность, обязательства.

Prezentul articol reprezintă o analiză a principiilor protecției copilului aflat în situație de risc și a copilului separat de părinți, care sunt înscrise în art. 4 al Legii nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.[1] Conținutul acestui articol științific vine să demonstreze faptul că legiuitorul nu instituie o „protecție specială” în favoarea acestor două statute existente, ori asta ipotetic ar trebui să se întâmple prin adoptarea unei legi speciale în raport cu Legea nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului. Totodată, cazurile în care copilul se consideră aflat în situație de risc nu sunt raportate factorilor-cheie unanim recunoscuți de către Organizația Națiunilor Unite ca promotor a drepturilor omului și implicit ale copilului, indici stabiliți factual în bază de statistici și analize anuale. Or aparent, legiuitorul printr-o lege adoptată în anul

2013 asupra unui subiect sensibil și care evoluează dinamic sub diferite aspecte, instituie o protecție tipică prin principii și garanții de care copiii *ab initio* beneficiază în temeiul Legii nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului.

La 18 noiembrie 2019, cel de-al treilea Comitet al Adunării Generale a ONU a finalizat negocierile și a adoptat rezoluția sa anuală privind drepturile copilului. Anul curent, rezoluția se concentrează asupra copiilor separați de părinți și rămași fără îngrijire parentală ca fiind una dintre cele mai vulnerabile categorii. [2] Având în vedere că Republica Moldova este parte a ONU și respectiv, participă la abordarea și identificarea soluțiilor pentru problemele globale într-un cadru internațional unic de dialog și cooperare, este de neconceput o ignorare a cadrului legislativ.

În contextul abordării principiilor care stau la baza protecției a două statute separate sub care pot

fi plasați copiii, este necesar de precizat ce înțelege legiuitorul prin cele două categorii juridice: „*copil aflat în situație de risc*” și „*copil separat de părinți*”. Prin copil aflat în situație de risc, trebuie să înțelegem copilul aflat alternativ în una din situațiile prevăzute în art. 8 al Legii nr. 140 din 14.06. 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, și anume: este supus violenței, este neglijat, practică vagabondajul, cerșitul, prostituția, este lipsit de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute, părinții acestuia au decedat, trăiește în stradă, a fugit ori a fost alungat de acasă, părinții copilului refuză să-și exercite obligațiile părintești privind creșterea și îngrijirea copilului, copilul a fost abandonat de părinți, în privința unuia dintre părinții copilului este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă, este victimă a infracțiunilor).[1]

În opinia noastră, în cazurile de lipsire de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute, deces al părinților, refuz din partea părinților de a-și exercita obligațiile familiale privind creșterea și îngrijirea copilului, abandon din partea părinților, instituire în privința unuia dintre părinți a unei măsuri de ocrotire judiciară, subiecților trebuie să li se acorde statutul de copil separat de părinți. Această considerație intervine în urma interpretării definiției date de Legea nr. 140 din 14.06. 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, astfel acesta fiind copilul lipsit efectiv de grija părinților în situații determinate de absența acestora, inclusiv în cazul plecării părinților la muncă peste hotare, copilul luat de la părinți din cauza existenței pericolului iminent pentru viața sau sănătatea acestuia, precum și copilul căruia i s-a stabilit statutul de copil rămas temporar fără

ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească.

Acordarea acestui statut, deși aparent comportă relevanță doar de ordin terminologic, în realitate este importantă prin intermediul măsurilor care vor fi insituite și acțiunilor întreprinse asupra copilului în baza acestuia. Or, statutul copilului separat de părinți beneficiază prin lege de plasamentul de urgență și plasamentul planificat, măsuri ce se impun în opinia noastră și situațiilor enunțate anterior care cad sub incidența statutului de copil aflat în situație de risc. Chiar dacă acest lucru este imperios în cazul ambelor statute, totuși în cazul copiilor separați de părinți, în temeiul art. 18 a Legii nr. 140 din 14.06. 2013 se ține o evidență a acestora, iar specificul cazurilor menționate la fel o necesită.

Dacă realizăm o analiză de ansamblu asupra mecanismului de protecție a copilului în general și a celor aflați în situație de risc sau separați de părinți, în special, observăm că Legea nr. 338 din 15.12.1994 [3] are o abordare primară, inspirată în totalitate din Convenția internațională privind drepturile copilului din 20.11.1989. Aceasta, împreună cu evoluția societății și cu atenția pe care o conferă comunitatea internațională copilului, au constituit probabil premise în vederea actualizării cadrului normativ. Cu alte cuvinte, prin Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, legiuitorul a urmărit probabil intenția de a adapta, deși vom observa în continuare cum utilizează denumiri specifice și „noi” unor situații care se bucurau deja de o protecție prin prisma Legii nr. 338 din 15.12.1994.

În ceea ce privește principiile protecției copilului aflat în situație de risc și a celui separat de părinți, acestea sunt înserate în art. 4 a Legii nr. 140 din 14.06.2013 și urmează să fie analizate în parte. Asigurarea și promovarea cu prioritate a interesu-

lui superior al copilului ca principiu este înserat nu doar la art. 4, lit. a) dar și în art. 3 al Convenției internaționale privind drepturile copilului din 20.11.1989 care prevede că în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate. [4]

Totuși, reieșind din interesul superior al copilului, acele „autorități publice” sau „instituții private” trebuie să posede prin intermediul specialiștilor careva puncte de plecare asupra cărora trebuie să revină atunci când este pusă în joc soarta unui copil, iar acestea în opinia noastră sunt: nevoile fizice, emoționale și psihologice ale copilului, și inclusiv nevoia copilului de stabilitate, opiniile și preferințele copilului în măsura în care acestea pot fi verificate în mod rezonabil, natura, forța și stabilitatea relației dintre copil și fiecare dintre cei doi părinți, natura, forța și stabilitatea relației dintre copil și familiile extinse din partea mamei și respectiv din partea tatălui, capacitatea fiecăruia dintre părinți de a îngriji copilul și de a răspunde nevoilor acestuia, capacitatea fiecăruia dintre părinți de a comunica și coopera cu celălalt părinte în chestiunile care privesc copilul, beneficiile pe care dezvoltarea și menținerea de relații semnificative cu ambii părinți le au asupra copilului și voința fiecăruia dintre aceștia de a susține dezvoltarea și menținerea unei relații cu celălalt soț, orice formă de violență în familie, istoricul îngrijirii copilului și orice plan propus pentru îngrijirea și creșterea copilului.[5, p. 101] Acestea cu siguranță nu constituie o listă exhaustivă și limitativ enumerată, ori în dependență de circumstanțele cauzei, de alte motive obiective și, sau subiective pot fi suplinite, sau deopotrivă restrânse când soluția este una evidentă. În acest sens, art. 8 a Legii nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului, prevede că: „De opinia copilului

care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont, în mod obligatoriu, dacă aceasta nu contravine intereselor lui”.[3] Aceasta se materializează, spre exemplu prin acordarea posibilității de a fi audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative care-l privesc, fie direct, fie prin-un reprezentant sau organ corespunzător, în conformitate cu legislația.

Cel de-al doilea principiu se materializează prin respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie. Acesta nu este înserat *ad literam* în instrumentele internaționale, însă derivă nemijlocit din întregul text al Convenției internaționale privind drepturile copilului din 20.11.1989. Acest principiu este baza dreptului la un mediu familial favorabil și afectuos, așa cum îl numește Fondul internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF).[6] În opinia noastră acest principiu stabilește și garantează dreptul la un mediu familial, componentele de favorabil și afectuos fiind accesorii dar nicidecum complementare. Or, în această ordine de idei, dacă spunem că statul garantează dreptul la un mediu familial favorabil și afectuos, acesta trebuie să ofere garanții în privința atitudinii pe care o au părinții din punct de vedere psiho-emoțional față de copii, iar când afirmăm că statul garantează dreptul la un mediu familial, ne referim la măsurile pe care acesta le întreprinde, spre exemplu în vederea contracarării fenomenului de migrație sau educării părinților în a-și păstra unitatea familiei. Deci, vom considera că statul este obligat obiectiv să acționeze, prin măsurile luate și nicidecum din punct de vedere subiectiv, emoțional.

În aceeași ordine de idei, statul este obligat să asigure dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri, corelativ părinții având responsabilitatea primară de a-și crește, educa și proteja copiii. În acest sens, Declarația Universală a Drepturilor Omului în art. 26, alin. (3) prevede că: „Părinții au dreptul de

prioritate în alegerea felului de învățământ pentru copiii lor minori” [7], Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene art. 14, alin (3) conferă părinților „dreptul de a asigura educarea și instruirea copiilor lor, potrivit propriilor convingeri religioase, filozofice și pedagogice...”. [8] Construcția tehnică a acestui principiu redat în art. 4, lit. c) a Legii nr. 140 din 14.06.2013, în opinia noastră poate fi asemănată cu raportul întreg-specific, astfel încât responsabilitatea părinților pentru creșterea, educarea și protecția copiilor lor reprezintă întregul, specificul căruia este redat de dreptul lor de a-și educa copiii conform propriilor convingeri.

Prin Convenția internațională privind drepturile copilului din 20.11.1989, art. 5, Republica Moldova s-a angajat la respectarea responsabilităților, drepturilor și îndatoririlor ce revin părinților naturali ai copilului sau, după caz și conform tradiției locale, membrilor familiei lărgite sau comunității, tutorilor sau altor persoane care au, prin lege, copii în îngrijire, de a asigura, de o manieră corespunzătoare capacităților în continuă dezvoltare ale copilului, îndrumarea și orientarea necesare în exercitarea de către copil a drepturilor recunoscute de textul Convenției. [4]

Principiul prevăzut în art. 4, lit. d) a Legii nr. 140 din 14.06.2013 instituie o obligație în sarcina statului, și anume cea de a asigura familiei asistența necesară pentru creșterea și educarea copiilor, or în opinia noastră aceasta derivă și este o condiție a existenței principiului precedent. Astfel, întâi statul asigură condiții de asistență necesară pentru creșterea și educarea copiilor, așa ca mai apoi părinții să aibă un mediu favorabil pentru exercitarea responsabilității primare de a-și crește, educa și proteja copiii.

Un alt principiu, prevăzut în art. 4, lit. e) a Legii nr. 140 din 14.06.2013 are la bază doi piloni esențiali și indispensabili unei societăți democratice: egalitatea șanselor și nediscriminarea. Pro-

movarea egalității de tratament și șanse, și lupta împotriva discriminării nu pot fi câștigate doar prin legislație. Considerăm că în ceea ce privește copilul aflat în situație de risc și a copilului separat de părinți, promovarea eficientă a egalității de șanse necesită instrumente politice consolidate cum ar fi de exemplu: cele privind incluziunea socială, educația și formarea personală și profesională, fezabilitatea colectării periodice de statistici în această direcție. [5, p. 45-47] Cu referire la acest principiu, putem afirma fenomenele ce sunt întâlnite în societatea noastră, însă contravin esențial și sunt diametral opuse esenței acestuia: stereotipuri, prejudecăți, segregare. Acest principiu este prevăzut direct în instrumente internaționale, precum Convenția UNESCO privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului (1960), Convenția internațională privind drepturile copilului din 20.11.1989.

Principiul cooperării intersectoriale și a intervenției multidisciplinare consacrat în art. 4, lit. f) a Legii nr. 140 din 14.06.2013, în opinia noastră sună mai exact ca o strategie sau o direcție pe care statul ar trebui să o urmeze în vederea asigurării transunerii în practică a celorlalte principii, or acesta prin esența lui este derivat, deși poate fi tratat și ca idee directoare și ca tratament, soluție. În general, consolidarea mecanismelor de cooperare intersectorială cu privire la copilul în contact cu sistemul de justiție nu se referă exclusiv la activitatea autorităților publice centrale și a autorităților publice locale. În opinia noastră această cooperare intersectorială necesită a fi privită sub aspect dinamic și static, or considerăm că autoritățile publice centrale sunt investite cu elaborarea politicilor și a mecanismelor de implementare a politicilor, coordonând și monitorizând totodată activitățile și acțiunile realizate în vederea implementării celor elaborate. În aceeași ordine de idei, segmentul dinamic, ori cel care asigură cooperarea și coordonarea procesului

în care sunt încadrate instituțiile în vederea aplicării în practică a politicilor instituite la nivel central, este reprezentat de autoritățile publice locale.

Asistența individualizată a fiecărui copil, ca principiu consacrat în art. 4, lit. g) este mai puțin interesant atâta timp cât aceasta se înscrie în coordonate normale și nu depășește limitele perimetrului familial. Când problema copilului nu mai este exclusiv familială, fie că este vorba de forme complementorii de intervenție, cu menținerea copilului în familie și furnizarea de servicii și de prestații care să întregască ocrotirea părintească, fie că se impun măsuri ferme suplative de asistență părintească a copilului aflat în situație de risc sau a copilului rămas fără ocrotirea părintească. Individualizarea și personalizarea îngrijirii acordate se înfăptuiește într-o manieră cursivă, printr-un șir de acte și sau fapte adaptate și readaptate nevoilor actuale ale copilului. [9, p. 112] Cu toate acestea, în ambele cazuri, atât în cazul copilului aflat în situație de risc, cât și a celui separat de părinți se impun trei etape, al căror succes înlănțuit asigură reușita întregului proces de protecție a acestora, și anume: determinarea inițială a stării de fapt, identificarea modalității optime de asistență și monitorizarea întregului proces de asistență.[5, p. 58-57]

Respectarea demnității copilului reprezintă elementul cheie pentru dezvoltarea socio-emoțională a acestuia. Prin intermediul Legii Nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului, legiuitorul conferă fiecărui copil – dreptul la apărarea demnității și onoarei. Etapa biologică prin care trece copilul aflat în situație de risc sau cel separat de părinți îl face vulnerabil, dar nu-i anulează dreptul de a fi perceput în considerarea propriei sale naturi, o persoană unică, dar și dreptul la respectarea demnității. Acest principiu, consacrat în art. 4, lit. h) a Legii nr. 140 din 14.06.2013 se opune aplicării pedepselor fizice sau altor tratamente umilitoare sau degradante, inclusiv în cadrul procesului

instructiv-educativ. Sub egida acestuia este principiul protejării imaginii publice a copilului, a vieții intime, private și familiale.

Participarea copilului la luarea deciziilor care îl privesc urmează a fi asigurată ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate. Conformitatea implicării și luării în calcul a deciziilor luate de copii constituie un indicator a democrației, inclusivității și a participării indirecte la elaborarea politicilor de către autoritățile publice centrale. Considerăm că acesta este suplinitor principiului de asigurare și promovare cu prioritate a interesului superior al copilului, or o modalitate de asigurare a acestuia este participarea copilului la luarea deciziilor ce îl privesc, și implicit luarea în calcul a interesului pe care acesta îl manifestă în raport cu această decizie, precum și a celor analizate la expunerea acestui principiu.

Asigurarea continuității în creșterea și educarea copilului ținând cont de identitatea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică în cazul luării unei măsuri de protecție ca principiu consacrat în art. 4, lit j) a Legii nr. 140 din 14.06.2013 necesită a fi privită dintr-o dublă postură. Acest principiu prezintă o formulare sofisticată, or legiuitorul nu poate nicidecum să asigure continuitatea creșterii și educării copilului, dar cu siguranță trebuie să primeze în cazul luării unei măsuri de protecție- identitatea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică. Astfel, prin acesta trebuie să înțelegem că actorii antrenați în procesul de stabilire a statutului de copil aflat în situație de risc sau de copil separat de părinți, precum și cei investiți cu obligația asigurării, monitorizării evoluției măsurii instituite sau acțiunilor întreprinse sunt obligați la luarea în calcul a identității etnice, religioase, culturale și lingvistice în orice context de stabilire a unei măsuri de protecție în vederea asigurării continuității în creșterea și educarea copilului.

Potrivit art. 4, lit. k), în luarea oricărei decizii cu privire la copil trebuie să se acționeze cu celerita-

te, iar în acest sens celeritatea presupune asigurarea securității acestuia pe toată durata copilăriei, astfel încât indiferent de circumstanțe să nu fie lipsit nici un moment de asistență și ocrotire. Astfel, trebuie să primeze operativitatea în luarea deciziilor și ritmicitatea în desfășurarea procedurilor și desigur eficiența și calitatea oricărei hotărâri privitoare la copil.[9, p. 119] Considerăm deci că celeritatea impune asigurarea unei continuități, or chiar dacă unui copil i-a fost atribuit un statut și în privința acestuia s-au luat anumite decizii și a fost stabilită o măsură de protecție, parcursul acestuia specific datorită statutului sau măsurii de protecție va impune și soluționarea anumitor chestiuni care vor apărea periodic.

Ultimul principiu impune responsabilitatea autorităților pentru asigurarea protecției împotriva violenței, neglijării și exploatării copilului. Prin violență legiuitorul înțelege oricare forme de rele tratamente aplicate de către părinți sau reprezentanții legali sau persoana în grija căreia se află copilul sau de către orice altă persoană, care produc vătămare actuală sau potențială asupra sănătății acestuia și îi pun în pericol viața, dezvoltarea, demnitatea sau moralitatea, care includ tipurile de violență definite în art. 2 din Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Dacă violența legiuitorul o califică printr-o normă de blanchetă cu elucidarea specificului, atunci în privința neglijării în art. 3 a Legii nr. 140 din 14.06.2013 redă exhaustiv formule sub care aceasta se poate manifesta. Astfel, în accepțiunea legiuitorului aceasta poate fi: alimentară, vestimentară, medicală, a igienei, medicală, educațională, emoțională și în supraveghere. Este necesar de delimitat neglijarea de discriminare, în contextul în care neglijarea se referă la omisiunea sau ignorarea voluntară sau involuntară a responsabilităților privind creșterea și educarea copilului, punând în pericol dezvoltarea lui fizică, mintală,

spirituală, morală sau socială, integritatea lui corporală, sănătatea lui fizică sau psihică, iar discriminarea, deși poate îmbrăca și ea forme diverse și asemănătoare neglijării, se materializează prin acordarea unui tratament favorabil. Astfel, în cazul neglijării distingem o inacțiune iar în cazul discriminării o acțiune favorizatoare sau defavorizatoare a unui subiect în raport cu altul, alții.

Concluzionăm asupra rezultatelor științifice obținute prin intermediul pilonilor pe care s-a „statornicit” textul și esența Convenției internaționale privind drepturile copilului din 20.11.1989, și anume: 1) egalitate și nediscriminare; 2) interesul superior al copilului; 3) supraviețuire și dezvoltare; 4) participare și inclusivitate.[10] Astfel, deși aceasta a fost primul instrument internațional care a stabilit ideile directe în vederea protecției drepturilor copilului, este cea mai optimă prin intermediul principiilor pe care le stabilește, prin formularea simplă care face ca și alte principii sau drepturi să se bucure de o protecție „prin ricoșeu”. În această ordine de idei, legiuitorul a avut sarcina de a prelua principiile, inclusiv pentru instituirea unei protecții speciale asupra copiilor aflați în situație de risc și a celor separați de părinți, or dacă e să le analizăm, observăm că principiile corespund celor stabilite de Convenție. Legiuitorul, în opinia noastră, a inclus în rândurile principiilor, obligații și responsabilități care aparțin statului, și care trebuie să se regăsească în politici și strategii adoptate anual sau periodic de către autoritățile competente în funcție de problemele stringente existente și de nevoile ce se impun.

Am observat în contextul analizei subiectului că legiuitorul include situații speciale ale copiilor separați de părinți sub egida termenului de copil aflat în situație de risc. Conform standardelor internaționale, în funcție de „statutul” special care i se acordă copilului, măsura necesară de a fi aplicată trebuie să fie conformă și proporțională. În acest

sens, legiuitorului trebuie „să clasifice” corect, sau cel puțin racordat la recomandările internaționale, în contextul în care aceasta nu comportă doar o importanță de ordin teoretic, ci se impune prin intermediul efectelor ce se răsfrâng.

Considerăm că temporizările inutile, amânările fără rost, ezitățile între asumarea responsabilității intervenției și confortul pasivității pot anula beneficiile unei replici protecive tardive la nevoi, eventual stinse în timp.

Referințe bibliografice:

1. Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți. In: *Monitorul Oficial*, 02.08.2013, nr. 167-172, data intrării în vigoare: 01.01.2014.

2. Rezoluția ONU noiembrie, 2019 asupra drepturilor copilului separat de părinți și rămas fără îngrijire parentală. Disponibil: <https://www.un.org/en/ga/74/resolutions.shtml>

3. Legea nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului. In: *Monitorul Oficial*, 02.03.1995, nr. 13.

4. Convenția internațională Nr. 1989 din 20.11.1989 cu privire la Drepturile Copilului. In: *Tratate Internationale*, nr. 1, 30.12.1998, data intrării în vigoare: 25.02.1999.

5. VASILE, D., DASCĂLU, I., Ciprian. Drepturile minorului și răspunderea pentru faptele sale. Iași: Lumen, 2009.

6. Provocarea UNICEF: „Fiecare copil are dreptul să crească într-un mediu familial favorabil și afectuos”. Disponibil: <https://www.unicef.org/moldova/ce-facem/protec%C5%A3ia-copilului>

7. Universal Declaration of Human Rights. Disponibil: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

8. Charter of fundamental rights of European Union. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

9. EMESE, FL.. Protecția drepturilor copilului Ediția 2. București: Editura CH Beck, 2007

10. CRC and its Four Guiding Principles. Disponibil: <https://europa.eu/capacity4dev/sites/default/files/learning/Child-rights/2.7.html>